

**ТЕАТР-СТУДІЯ ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ
ЯК ОДИН З ВИДІВ МУЗИЧНО-ЕСТРАДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА КЕРІВНИКА
ШКІЛЬНОГО ЕСТРАДНОГО КОЛЕКТИВУ**

У статті обґрунтовано місце та роль театру-студії естрадного вокалу в системі цілісної музично-естрадної діяльності як складової підготовки вчителя музичного мистецтва та керівника шкільного естрадного колективу, а також ідею виховання особистості сучасного студента педагогічного вищого навчального закладу засобами естрадного вокального мистецтва в процесі професійної підготовки в контексті євроінтеграційних процесів у системі освіти. Висвітлено основні особливості авторської технології виховання особистості засобами естрадного вокального мистецтва та складові музично-естрадної діяльності. Проілюстровано результативність діяльності автора як керівника народних театрів-студій естрадного вокалу “Екстрим” та “Екстрим-плюс”.

Ключові слова: театр-студія естрадного вокалу, музично-естрадна діяльність, технологія виховання особистості, студент, вчитель музичного мистецтва, керівник шкільного естрадного колективу, виховання особистості студента.

Відповідно до Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу, поряд з іншими напрямками європейської інтеграції культурно-освітній та науково-технічний посідають чільне місце, зумовлене потенційною можливістю досягти вагомих успіхів в інтеграційному процесі на цих напрямках. Освітня політика України на сучасному етапі базується на принципах демократизації та гуманізму, орієнтована на досягнення світового рівня, відродження самобутнього національного характеру, докорінне покращення змісту, форм і методів навчання, збільшення інтелектуального потенціалу країни [3, с. 97].

В умовах Болонського процесу традиційна для вітчизняної освітньої діяльності колективна спрямованість навчання поступається місцем жорсткій конкуренції. Болонська декларація проголошує кардинально протилежні цінності, що засновані не на обмеженнях, а на розмаїтті напрямів, методів, форм освітньої діяльності; не на зовнішніх стимулах, а на створенні умов, що стимулюють студента до здобуття нових знань. Наразі нові методи підходу до навчального процесу стали несподіванкою для більшості викладачів (а також і студентів). Вони потребують освоєння нових технологій, “підвищення кваліфікації”, перебудови свідомості, відмови від традиційних, роками відпрацьованих і досить ефективних у минулому методик викладання. Більшість викладачів вищої школи часто виявляються психологічно та організаційно не підготовленими до такого перебігу подій. Перебудова системи освіти в Україні необхідна, і її здійснення передбачається найближчими роками.

Дійсний член НАПН України І. Д. Бех, зокрема, зазначає: “Демократизація освіти, надання їй державно-національної спрямованості вимагають від психолого-педагогічної науки пошуку нових шляхів якісного вдосконалення виховання підростаючої особистості. Науковці працюють над створенням такої моделі вихованості людини, яка б давала їй змогу оптимально вирішувати складні питання своєї життєтворчості, успішно досягати індивідуальних і суспільних цілей. Особливу увагу приділяють розробці нових виховних технологій, які б забезпечували формування й розвиток у підростаючої особистості, насамперед, духовних здібностей як таких, що домінують і є вирішальними для розвитку ціннісної системи людини. Водночас сучасна освітня практика породжує масовий рух, спрямований на побудову й використання різноманітних авторських виховних систем” [1, с. 2]. Народний театр-студія естрадного вокалу, в якому реалізується авторська система підготовки студентів як суб’єктів цілісної музично-естрадної діяльності, не був предметом жодного з вивчених досліджень.

Реформування освітньої галузі загалом і в контексті Болонського процесу та євроінтеграції зокрема вимагає зміни традиційних підходів до навчання й виховання. Саме тому необхідне поглиблене дослідження сутності інноваційних педагогічних технологій естетичного виховання засобами музичного мистецтва, з’ясування їх якісних відмінностей від традиційних технологій музичного виховання. Аналізуючи особливості різних технологій, ми дійшли висновку, що якісно-специфічними ознаками відомих технологій є включення музики до буденної життєдіяльності, “вживання” в музику, синтез музичної та інших видів естетичної діяльності, поєднання різних видів музичної діяльності й творчості, орієнтація на всебічний розвиток особистості в процесі музично-естетичного виховання. Розвиток нових теоретичних і практичних підходів до обґрунтування сучасної системи розвитку особистості молоді людини може більш продуктивно вирішити ті завдання, що їх ставить перед педагогічною наукою наш час. Актуальним у цьому сенсі залишається уточнення місця й ролі естрадного вокального мистецтва як дієвого засобу впливу на емоційний розвиток особистості, що активно розвивається, з’ясування принципів організації процесу виховання молоді засобами музичного мистецтва (зокрема, вокального), необхідних методів трансформації цього напрямку виховання.

Психолого-педагогічна наука має певні напрацювання в розв’язанні такої проблеми. Загальнотеоретичні аспекти культурного розвитку людини та його естетичної складової висвітлено, зокрема, у працях Б. Ананьєва, В. Верховинець, Л. Виготського, І. Зязюна, М. Кагана, М. Лейзерова, О. Леонтєва, М. Овсянникова, С. Рубінштейна, В. Сластьоніна, Б. Юсова. Потребує поглиблення також теоретичне дослідження сутності інноваційних технологій виховання засобами музичного мистецтва, з’ясування їх якісної відмінності від традиційних технологій музичного виховання, а також значення музично-естрадної діяльності в системі професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Обрана проблема у світлі входження України до Болонського процесу та в контексті використання авторської система підготовки студентів як суб'єктів цілісної музично-естрадної діяльності розкрита недостатньо, незважаючи на її актуальність та кричущу необхідність, бо на часі як теоретичне, так і практичне її вирішення.

Можна вважати, що допомагати людині жити – покликання мистецтва. Німецький філософ Л. Фейербах вважав, що “мистецтво допомогло людині відкрити її чарівний вид на приваби земного світу і знайти нею інший світ, світ свободи, краси, гуманності і знань” [7, с. 117].

Безперечна актуальність розробки система підготовки студентів як суб'єктів цілісної музично-естрадної діяльності полягає в можливості залучення молоді до мистецтва, використовуючи значну популярність естрадного вокального мистецтва й бажання прилучитись до нього; перетворитись зі споживача мистецтва на його творця. Таке залучення здійснюється в процесі включення студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва та керівників шкільного естрадного колективу в цілісну музично-естрадну діяльність.

Мета статті полягає у з'ясуванні місця та ролі театру-студії естрадного вокалу в системі цілісної музично-естрадної діяльності як складової підготовки вчителя музичного мистецтва й керівника шкільного естрадного колективу.

У мистецькій діяльності формування й розвиток особистості проходить швидкими темпами, бо мистецтво (зокрема, естрадне вокальне мистецтво) активізує всі сфери особистості, спонукає її до творчості, яка також вимагає постійного розвитку від особистості. Креативна особистість, здатна до вирішення нестандартних завдань і прийняття відповідальних рішень в естрадному вокальному, мистецтві буде розвиватись, особливо молода, активна й дієва. Тому необхідно максимально враховувати особливості сучасної молоді людини при роботі з нею засобами естрадного вокального мистецтва. Крім того, з метою систематизації набутих компетенцій необхідне включення студентів до системи цілісної музично-естрадної діяльності, в якій надається можливість безпосереднього практичного застосування набутих у процесі навчання компетенцій, їх удосконалення й розвиток, що, у свою чергу, підвищуватиме рівень початкової мотивації майбутніх учителів музичного мистецтва та керівників шкільного естрадного колективу.

До системи цілісної музично-естрадної діяльності входять усі види виступів (академконцерти, залікові виступи з академічного та естрадного вокалу, ансамблю, хору тощо, а також естрадна концертна діяльність у широкому розумінні цього слова), підготовка до цих виступів, активна педагогічна практика, робота в студіях звукозапису й інші види та форми діяльності, які вимагають безпосереднього включення студента до роботи з естрадним мистецтвом у найбільш загальному плані [4, с. 222]. Виходячи з вищевикладених умовиводів, враховуючи авторський практичний досвід, актуальність та необхідність, нами запропоновано авторську технологію

виховання особистості засобами естрадного вокального мистецтва, особливостями якої є:

- 1) виявлення максимально творчої самоактивності молодшої людини, неможливість пасивної присутності й споглядальної позиції в педагогічному процесі;
- 2) індивідуальна орієнтація творчих завдань, створення ефективного соціально-педагогічного мікросередовища діяльності;
- 3) доброзичливість до кожного студента;
- 4) виключення поділу на “обдарованих” і “необдарованих”;
- 5) створення умов для успішного формування й розвитку кожного;
- 6) виключення негативних оцінок діяльності та особистості;
- 7) використання тільки морально-психологічних форм заохочення до діяльності.

Ця технологія реалізується шляхом залучення студентів з перших днів навчання на факультеті мистецтв до цілісної музично-естрадної діяльності, одним з видів якої є театр-студія естрадного вокалу.

Головна ознака авторської технології – індивідуалізація, реалізується як підбір форм навчання, його темпів, окремих завдань, орієнтованих на кожну людину з урахуванням її психічних особливостей, рівня розвитку здібностей тощо, що не йде в розріз з Болонським процесом.

Саме такою діяльністю й займається автор – керівник творчої лабораторії та народного театру-студії естрадного вокалу “Екстрим” СумДПУ ім. А. С. Макаренка.

Відповідно до специфіки факультету мистецтв, його творчого характеру, крім виступів з науковими доповідями, студенти беруть участь у концертних програмах різних рівнів (університетського, міського, обласного, всеукраїнського, міжнародного), у процесі самих виступів та підготовки до них здійснюється безпосередня інтеграція студентів у систему цілісної музично-естрадної діяльності. Крім того, така діяльність в межах театру-студії естрадного вокалу дає змогу студентам переносити в майбутньому свій власний досвід, набутий у студентські роки, на професійну ниву, керуючи шкільним естрадним колективом.

Багаторічний теоретичний та практичний досвід роботи автора дає змогу запропонувати систему навчально-методичних комплексів зі спеціальних дисциплін з естрадного вокалу, створення якого обґрунтовано необхідністю вдосконалення музично-виховної роботи з молоддю, використовуючи досить популярну серед неї естрадну діяльність. Автором цієї статті розроблено та впроваджено в навчально-виховний процес факультету мистецтв СумДПУ ім. А. С. Макаренка навчально-методичні комплекси для освітньо-кваліфікаційних рівнів “бакалавр” і “спеціаліст” для спеціальності 6.020204 “Музичне мистецтво” та 7.02020401 “Музичне мистецтво” (спеціалізація – “Керівник шкільного естрадного колективу”) відповідно. Це навчально-методичні комплекси для таких дисциплін: “Естрадний вокал”, “Естрадний вокальний ансамбль”, спецкурс “Основи звукорежисури”, “Основи викладання

дисциплін за фахом “Естрадний спів (вокал)”, “Педагогічна практика”. Студенти в процесі роботи відповідно до перерахованих навчально-методичних комплексів завжди мають бути для педагога об’єктом постійної уваги й суб’єктом творчого діалогу – спілкування заради вивчення всіх його можливостей на кожному етапі розвитку. З 1993 р. автор статті є керівником народного театру-студії естрадного вокалу “Екстрим” СумДПУ ім. А. С. Макаренка (звання здобув у 2004 р.), а з квітня 2006 р. – керівник народного театру-студії естрадного вокалу “Екстрим-плюс” Обласного науково-методичного центру культури мистецтв (звання здобув у грудні 2010 р.). Народний театр-студія естрадного вокалу є одним з оптимальних середовищ існування музично-естрадної діяльності та інтеграції в неї сучасної молоді. У межах вищевказаних народних колективів було підготовлено 12 володарів гран-прі міжнародних та всеукраїнських конкурсів. За останні 7 років підготовлено 43 переможці – лауреати міжнародних, 55 переможців – лауреатів всеукраїнських, 20 переможців – лауреатів обласних та міських конкурсів.

Висновки. З огляду на стан української системи вищої освіти, головним напрямом Болонського процесу для нас має стати лібералізація вищої школи, навчання студентів принципів свободи й одночасно відповідальності за свій вибір, адже тільки внутрішньо вільна особистість, котра опанувала мистецтво прийняття рішень і відповідальності за них, може бути посправжньому свідомим громадянином, а також конкурентоспроможним, мобільним професіоналом. Західна практика показує: студент, який вибрав курс на основі особистого інтересу, навчається зовсім інакше. Естрадне вокальне мистецтво відзначається помітною популярністю серед молодіжних кіл, що сприяє залученню молоді до безпосередньої діяльності; перетворенню від споживача мистецтва до творця, особистісно зацікавленого в результатах і самому процесі навчання. У статті доведено ідею про підготовку студентів як суб’єктів цілісної музично-естрадної діяльності як основу цілісного формування особистості шляхом упровадження навчально-методичних комплексів за дисциплінами з додаткової спеціалізації “Керівник шкільного естрадного колективу”, тому перспективним вважаємо подальше дослідження професійно-педагогічних можливостей естрадного вокального мистецтва й цілісної музично-естрадної діяльності для становлення особистості з розвиненим естетичним потенціалом. При активному запровадженні вищевикладених навчально-методичних комплексів, системи цілісної музично-естрадної діяльності підвищиться конкурентоспроможність українських спеціалістів у європейському просторі в умовах запровадження Болонського процесу.

Список використаної літератури

1. Бех І. Д. Виховання особистості. Книга перша. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади : наук. вид. / І. Бех. – Київ : Либідь, 2003. – 280 с.
2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : науково-метод. посіб. / І. Бех. – Київ : ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.

4. Музична естрада. Словник / [укл.: В. М. Откидач]. – Харків : Видавець І. В. Якубенко, 2004. – 445 с.
5. Падалка О. С. Педагогічні технології : навч. посіб. / О. Падалка, А. Нисимчук, О. Смолюк, О. Шпак. – Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1995. – 256 с.
6. Пидкасистый П. И. Организация учебно-познавательной деятельности студентов : учеб. пособ. / П. Пидкасистый. – Москва : Педагогическое общество России, 2004. – 112 с.
7. Фейербах Л. История философии. Собрание произведений : в 3 т. / Людвиг Фейербах ; под общ. ред. М. М. Григорьяна ; пер. с нем. – Москва : Мысль, 1967. – Т. 3. – 486 с.

Стаття надійшла до редакції 21.08.2014.

Фоломеева Н. А. Театр-студия эстрадного вокала как один из видов музыкально-эстрадной деятельности в процессе специальной подготовки учителя музыкального искусства и руководителя школьного эстрадного коллектива

В статье обосновываются место и роль театра-студии эстрадного вокала в системе целостной музыкально-эстрадной деятельности как составляющей подготовки учителя музыкального искусства и руководителя школьного эстрадного коллектива, а также идея воспитания личности современного студента высшего учебного заведения средствами эстрадного вокального искусства в процессе профессиональной подготовки в контексте евроинтеграционных процессов в системе образования. Освещаются основные особенности авторской технологии воспитания личности средствами эстрадного вокального искусства, а также составляющие музыкально-эстрадной деятельности. Иллюстрируются результативность деятельности автора в качестве руководителя народных театров-студий эстрадного вокала “Экстрим” и “Экстрим-плюс”.

Ключевые слова: театр-студия эстрадного вокала, музыкально-эстрадная деятельность, технология воспитания личности, студент, учитель музыкального искусства, руководитель школьного эстрадного коллектива, воспитание личности студента.

Folomeeva N. Theatre – Studio of Pop-Vokal as One of the Type of Pop-Music Activity in Proces of Musical art Teacher And Leader of the School Pop Group Traning

The article informs us about place and role of the studio of pop-vokal in system of pop-music activity as part of professional training of the music art teacher and leader of the school pop-group, as well as idea of the personalities upbringing of the modern students of the high educational institution with the help of pop-vocal art in process of the professional training in context of euro-integration processes in education system. Also main particularities to author’s technology of personalities upbringing with the help of pop-vocal art, as well as forming pop - music activity are explained in the article. Besides the results of activity of the author as leader public theatre-studio of pop-vocal “Extreme” Sumy state pedagogical university and “Extreme – plus” Sumy scientific and methodic centre of culture and arts are illustrated in the article.

The article also informs us about the significant features of the professional training of the Art Faculty students “A teacher of music and a coordinator of a school pop group” according to the author’s system of teaching and methodical complexes of pop courses, such as: “Voice training (pop singing)”, “Orchestral class, ensemble (pop vocal)”, “Methods of work with a school pop group”, “Basics of the sound producing”. There are brief facts about the components of pop-music activity and it role and place or Bachelor degree and Specialist degree “Music art” and “Music art” (a coordinator of a school pop group) according to the demands of pedagogical higher educational establishments.

Key words: theatre-studio of pop-vocal, pop-music activity, technology of the personalities upbringing, student, music art teacher, leader of the school pop-group, student personalities upbringing.